

בני הפנר

יעוד לקצבה וחרטה – פטנט שלא נס ליחו

יעוד לקצבה הידוע גם בשם רצף קצבה הגיע לעולם בשנת 1974 במטרה להקטין את המענק החייב מתוך כוונה לקבל קצבה. בפועל נוצל לקבלת מענק פטור נוסף, יכולת שהסתיימה בשנת 2000. כיום ניתן למצוא כספים ברצף קצבה משנתונים שונים ויש לדעת איך מחשבים את התוצרים בחלופות השונות.

כללי

יעוד לקצבה או רצף קצבה היא פעולה נפוצה מאד שראשיתה בשנת 1974 עת נוספה לפקודת מס הכנסה פסקת משנה 9(א7)(א)(ז). אין מגבלה לסכום אותו ניתן לייעד לקצבה והמשמעות המיידית היא שהסכום אשר יועד לקצבה "כאילו" לא נתקבל בעת הפרישה. פועל יוצא הוא שבמועד עזיבת העבודה בה נערכת התחשבות מס על הפיצויים, הסכום הכולל שיובא בחשבון קטן יותר מסכום הפיצויים שהועבר לטובת העובד. לגבי הסכום ברצף קצבה, הוא צובר ריבית/רווחים לפי תנאי התוכנית. יש להדגיש שכאשר סכום פיצויים תחת רצף קצבה, הריבית נצברת לתוך הפיצויים גם בתוכניות ביטוח בהן ריבית הפיצויים מועתקת לתגמולים. לאחר ביצוע ייעוד לקצבה ניתן לעשות שימוש שנצבר ממנו באחת משתי דרכים:

- משיכת קצבה.
- חרטה.

מימוש יעוד לקצבה לצורך משיכת קצבה

פשוטו כמשמעו וללא קשר למועד שבוצע הייעוד עצמו. במועד שבו מחליט הפורש לממש את הסכום שנצבר תחת רצף קצבה (קרן + ריבית / רווחים לפני תנאי התוכנית בה נצברים הכספים), ממירים את הסכום הצבור לקצבה על פי מקדם המרת הון לקצבה במועד המימוש. הקצבה המשולמת היא קצבה מזכה לפי סעיף 9א לפקודה לכל דבר ועניין.

מימוש יעוד לקצבה שבוצע לאחר 10/1/2000 על בסיס חרטה

סכום הפיצויים הפטורים להם זכאי יחיד מוגבלים לתקרה אחת. כלומר, 100% פטור. מגבלה זו חלה על כלל המענקים אותם קיבל ללא קשר למספרם ולמועדם. החישוב נעשה על פי שיטת המיצוי. דוגמא:

אדם פרש בתאריך 1/1/2010 לאחר 10 שנות עבודה בשכר 50,000 ₪. הסדר הפרישה שלו כלל מענק כולל בסך 500,000 ₪ בחלוקה של 100,000 ₪ במועד הפרישה וסדרת מענקים מאוחרים (מענקים לשיעורין) בסך 100,000 ₪ אחת לשנה.

- ב- 1/1/2010 (תקרה = 11,404 ₪) היה זכאי למענק פטור מרבי בסך 114,040 ₪. בפועל קיבל 100,000 ₪ ולכן במועד זה ניצל 87.7% מתקרת הפטור.
- ב- 1/1/2011 (תקרה = 11,664 ₪) תקרת הפטור (100% פטור) היא 116,640 ₪. עד למועד זה ניצל 87.7% מתקרת הפטור ולכן נותרו לניצול 12.3% מתקרת הפטור העדכנית בסך 116,640 ₪ שהם 14,347 ₪. בפועל קיבל 100,000 ₪ מתוכם יהיו פטורים 14,347 ₪ והיתרה בסך 85,653 ₪ תהיה חייבת. במועד זה ניצל 100% מתקרת הפטור.
- כל המענקים שיקבל מכאן ואילך יהיו חייבים במלואם.

נשליך את הדוגמא לקבלת מענקים לשיעורין לעיל לחרטה מרצף קצבה. העיקרון דומה מאד.

דוגמא:

אדם פרש בתאריך 1/1/2010 לאחר 10 שנות עבודה בשכר 20,000 ₪ וקיבל מענק פרישה כולל בסך 200,000 ₪ ממנו יעד לקצבה 100,000 ₪. ב- 1/1/2014 מבצע חרטה על סכום בסך 120,000 ₪ שמקורו ב- 100,000 ₪ אותם יעד לקצבה והפרשי ריבית והצמדה בסך 20,000 ₪.

- ב- 1/1/2010 (תקרה = 11,404 ₪) היה זכאי למענק פטור מרבי בסך 114,040 ₪. בפועל קיבל 100,000 ₪ ולכן במועד זה ניצל 87.7% מתקרת הפטור.

- ב- 1/1/2014 (תקרה = 12,366 ₪) תקרת הפטור (100% פטור) היא 123,660 ₪. עד למועד זה ניצל 87.7% מתקרת הפטור ולכן נותרו לניצול 12.3% מתקרת הפטור העדכנית בסך 123,660 ₪ שהם 15,210 ₪. בפועל קיבל 120,000 ₪ מתוכם יהיו פטורים 15,210 ₪ והיתרה בסך 104,790 ₪ תהיה חייבת.

חשוב להדגיש !

- כאשר השכר מעל לתקרה תוצאת החישוב לפי מענק מאוחר זהה לחישוב לפי חרטה.
- כאשר השכר נמוך מהתקרה, החישוב לפי מענק מאוחר ייקח בחשבון את השכר המקורי צמוד למדד ממועד הפרישה ועד למועד החרטה בעוד שבחישוב לפי חרטה תילקח בחשבון התקרה במועד החרטה ללא קשר לשכר במועד הפרישה. איך תחשב הנציבות ? שאלה טובה ! תוכנת נכסים מחשבת מקרה זה כפי שהוא, כלומר, על בסיס חרטה.

הכדאיות במימוש יעוד לקצבה שבוצע לאחר 10/1/2000 על בסיס חרטה

נניח שלאחר התחשבות נותרו 670,000 ₪ בפוליסות קצבה. נייעד 70,000 ₪ ונפרוס את ה- 600,000 ₪ לשש שנים.

בשנה השביעית נבצע חרטה (נניח שהצבירה עם הריבית תהיה 100,000 ₪) וקיבלנו שנת פריסה מתנה.

מימוש יעוד לקצבה שבוצע עד 10/1/2000 על בסיס חרטה

בעגה המקצועית : יש זכאות לפטור נוסף. החישוב על בסיס שיטת המיצוי. במועד החרטה יבוצע חישוב לפי שיטת המיצוי, אולם **שיעור המיצוי** שבוצע במועד הפרישה יופחת בשיעור המכונה **שיעור אזילת פטור שנתי** וערכו 20% לכל שנה מהשנה הששית ועד לעשירית. שים לב ! על מנת שאזילת הפטור תהיה אפקטיבית חייב שיתקבל מענק פטור, מועד הייעוד לקצבה עד 10/1/2000 ובמועד החרטה חלפו 6 שנים ומעלה ממועד החלת ייעוד לקצבה. תיאורטית מותר להתחרט תמיד. בפועל, לקבלת פטור נוסף הנציבות מגבילה לגיל 75. בנוסף, אין מגבלה לכמות החרטות, אולם חישוב לפי מענק פטור נוסף יינתן רק בחרטה הראשונה. במקרה זה, יוקטן שיעור הפטור אשר מוצה על ידי העובד, ב**שיעור אזילת פטור שנתי** (20%) לכל שנה שלמה מעבר לחמש שנים.

לעניין מניין השנים, מדובר תמיד על שנים שלמות (5 שנים ו-11 חודשים שווה 5 שנים).

שיעור מיצוי אפשרי לפטור נוסף בטווח של 5 עד 10 שנים ממועד רצף קצבה הוא :

$$\{ \text{שיעור אזילת פטור שנתי} * (5 - \text{מספר שנים השלמות ממועד רצף קצבה}) - 100 \} * \text{שיעור מיצוי} - 100$$

דוגמא :

אדם פרש בשנת 1999 קיבל מענק פטור ומיצה 75% פטור. במקביל, על יתרת סכום הפיצויים בחר ברצף קצבה. לאחר 8 שנים (תקופת אזילת הפטור) ביצע חרטה. מה תהיה תקרת הפטור למענק שיתקבל בחרטה ?

$$100 - \{ 75 * [100\% - 60\%] = 100 - \{ 75 * 40\% \} = 100 - 30 = 70\%$$

כלומר, כאשר אקבל מענק בחרטה, אהיה זכאי לפטור לפי 70% מהתקרה במועד החרטה לכל שנת עבודה.

דוגמא :

אדם פרש בשנת 1999 קיבל מענק פטור ומיצה 75% פטור. במקביל, על יתרת סכום הפיצויים בחר ברצף קצבה. לאחר 15 שנים ביצע חרטה. מה תהיה תקרת הפטור למענק שיתקבל בחרטה. מדובר בלמעלה מ- 10 שנים ולכן כל פטור שנוצל לא יילקח בחשבון ויהיה זכאי לפטור בשיעור 100% תקרה.

מימוש יעוד לקצבה שבוצע עד 10/1/2000 על בסיס חרטה במקרה של רצף פיצויים

אדם פרש ב- 1/1999 לאחר 10 שנות עבודה, יעד לקצבה 39,000 ₪ ובחר גם ברצף פיצויים. ב- 1/2014 סיים עבודתו בשכר של 20,000 ₪ ומתחשב על מענק כולל המתקבל בסך 200,000 ש"ח. איך תחושב החרטה של הכספים ברצף קצבה מהמעסיק הראשון ? עיקרון החישוב הוא כדלקמן :

- שיעור מיצוי הפטור יחושב על בסיס שתי תקופות העבודה.
 - שים לב ! המענק ברצף קצבה מהמעסיק הראשון, עדיין ברצף קצבה ואיננו חלק מהמענק הכולל המתקבל. נניח לצורך הדוגמא שהוא שווה 70,000 ₪ ועולה בשיעור שנתי של 4%.
- זכאות לפטור נוסף תיקבע לפי מועד רצף הקצבה המקורי.
- תקופת אזילת הפטור תתחיל לאחר ההתחשבות אצל המעסיק הסופי.

ועתה נחשב :

לתקופה של 25 שנה ותקרה נוכחית בסך 12,366 ₪, תקרת הפטור היא 309,150 ₪. שיעור המיצוי למענק בסך 200,000 ₪ הוא 64.7%. שיעור מיצוי זה חל על שתי תקופות העבודה. מאחר ורצף הקצבה המקורי בוצע ב- 1999, יש זכאות לפטור נוסף.

תקופת העבודה הראשונה היא 10 שנים ולכן, תקרת הפטור הנוסף היא 123,660 ₪. נשאלת השאלה מתי יש לבצע את החרטה? האם יש להמתין 10 שנים או שנים כבר קודם לכן לבצע חרטה.

נניח שנבצע חרטה לאחר 9 שנים.
 $100 - \{64.7 * [100\% - (9-5) * 20\%]\} = 100 - \{64.7 * [100\% - 80\%]\} = 100 - \{64.7 * 20\% = 100 - 12.9 = 87.06\%$
הפטור לו נהיה זכאים הוא עד 87.06% מ-123,660 ₪ שהם 107,658 ₪.
חישוב הערך במועד החרטה של הסכום ברצף קצבה מראה כי שווה ל-99,632 ₪. פירושו של דבר שכולו יהיה פטור כבר אחרי 9 שנים.

חרטה מול היוון קצבה שמקורה במימוש רצף קצבה כקצבה

ניתן לממש סכום ברצף קצבה על בסיס משיכת קצבה או כל בסיס חרטה.

- כאשר מושכים קצבה, זו קצבה מזכה 9 לכל דבר ועניין. כלומר:
- ברת היוון (היוון כדון כפוף לפנסיה מזערית), כולל אפשרות לפריסת היוון חייב במידה וקיים.
- לקבלת פטור על הקצבה ו/או על היוון הקצבה נדרש ניצול הון פטור.
- כאשר מבצעים חרטה:
- בר פריסה לפי הכללים כמו מענק מאוחר. כלומר, שנת הפריסה הראשונה היא שנת הפרישה, תקופת הפריסה אחורה לפי תקופת העבודה וקדימה לפי תקופת העבודה על בסיס מפתח 4:1. בכל מקרה, פתיחת שומות מוגבלת לשש שנים.
- לקבלת פטור על הסכום בחרטה נדרש ניצול הון פטור.

אז מה יותר טוב?

מדובר בתשובה חישובית ותוכנת נכסים תעשה לך את העבודה.

שילוב של מימוש רצף קצבה על ידי משיכת קצבה וחרטה

המקרה הכללי של רצף קצבה הוא פנסיה וותיקה (בהסדר או מאוזנת) וכל שאר תוכניות הקצבה. כאשר מבצעים חרטה זה אומר חרטה על הכול למעט, אם רוצים, רצף קצבה בתוכניות פנסיה וותיקה. דוגמא: יש לי 100,000 בביטוח, גמל ופנסיה חדשה ו-200,000 בפנסיה וותיקה.

- חרטה על כל ה-300,000 : אפשרי.
- חרטה רק על ה-200,000 בפנסיה וותיקה : לא אפשרי.
- חרטה רק על ה-100,000 בשאר : אפשרי.

שים לב! כאשר אדם בוחר ברצף קצבה על מספר תוכניות ובשלב מסויים מתחיל לקבל קצבה מאחר מהן (או יותר), אותן תוכניות כבר "לא במשחק" ומגבלות בחרטה אם היו קודם בעטין, לא קיימות יותר.

פטירה במהלך תקופת רצף קצבה.

יערך חישוב כאילו בוצעה חרטה רגע לפני מועד הפטירה.

הפחתת פיצויים למס במקרה של רצף קצבה.

מי מכם שמכיר את ההיסטוריה של סעיף 9(א7)(א) (ז) יודע שהרקע לרצף קצבה היה קבלת קצבה מהסכום שיעוד לקצבה. כידוע לכל, קצבה ניתן לקבל רק מפדיון של כספים בקצבה ולא מאוויר או מערך תחשיבי כלשהו. פועל יוצא הוא שפיצויים למס (שהם לא פדיון אלא ערך תחשיבי בלבד לצרכי מס) לא ניתן לייעד לרצף קצבה. למרות זאת, החיים בפועל שונים. בפוליסות משתתפות ברווחים ייתכנו מצבים בהם סכום הפיצויים למס יהיה כפול ויותר מסכום הפיצויים בפועל. כתוצאה מכך, מבוטח עלול להיקלע למצב שבו יהיה עליו לשלם מס על פיצויים חייבים בעוד שבפועל, ערך פדיון הפיצויים בפוליסה איננו מספיק לשם כך. בהיעדר הנחיות מפורשות בנושא מטעם הנציבות בנושא משנת 1991 ועד היום, חברות הביטוח "נכנעו" ללחץ המבוטחים ופועלות בניגוד לתנאי הפוליסות באופן הבא (לא מתחייב על הדיוק בכל החברות):

- מאפשרות לבצע רצף קצבה לפי הגבוה מבין פיצויים לפיצויים למס.
- במקרה שסכום הפיצויים ברצף קצבה כפי שנקבע על ידי המבוטח גבוה מסכום הפיצויים מועבר ההפרש מהתגמולים אל הפיצויים. כולנו יודעים שכללי המשיכה על תגמולים ופיצויים שונים, סוג הקצבה הנוצרת מהם שונה (כולל יצירת קצבה מוכרת). מה התוקף החוקי להעברה זו שלמיטב ידיעתי אינה מותרת? אני לא יודע, אבל זה המצב.

תוכנת נכסים לא מבצעת זאת. היא מאפשרת רצף קצבה רק על סכום פיצויים. אני עדיין מברר את הנושא.